

Imaginärt tankstreck

Lördagen den 28 maj gav president Sauli Niinistö en tv-intervju i vilken han konstaterade att det kunde vara bra att ibland repetera grundlagens formulering gällande presidentens utrikespolitiska maktbefogenheter (kap 8, 93 §): ”Finlands utrikespolitik leds av republikens president i samverkan med statsrådet”. Visst, så lyder formuleringen. Men illavarslande nog tillade Niinistö att han brukar hålla en liten paus före orden ”i samverkan med statsrådet”.

Varför är detta då så illavarslande? Därför att det visar att 2000 års grundlag på denna punkt ännu är öppen för olika tolkningar.

Niinistö har i likhet med sin föregångare Tarja Halonen märkt att det inte är lätt att leda utrikespolitiken ”i samverkan” med regeringen. Alla centrala beslut gällande landets säkerhets- och utrikespolitik bör förankras i regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska utskott. Presidenten deltar alltid i dessa utskottsmöten men som ordförande fungerar ingalunda presidenten utan statsministern.

Till saken hör också att riksdagen inför presidentvalet 2012 drev igenom en grundlagsändring som ytterligare kringskar presidentens maktbefogenheter. Den slår fast (58 §) att om presidenten och regeringen är osams gällande bland annat säkerhetspolitiken återgår ärendets beredning till regeringen:

”I så fall kan statsrådet lämna riksdagen en redogörelse i andra frågor än de som gäller stadfästande av lag, utnämning till tjänst eller förordnande till ett uppdrag. Därefter skall beslutet fattas i enlighet med riksdagens ställningstagande med anledning av redogörelsen, om statsrådet föreslår det.”

Som bekant är det av president Niinistö aviserade imaginära tankstrecket i grundlagen dessutom högaktuellt. Presidenten och samlingspartiets ministrar har nämligen deklarerat att de är av olika mening om behovet av att arrangera en folkomröstning om frågan om Finlands anslutning till Nato aktualiseras. Presidenten säger att en folkomröstning krävs, ministrarna Stubb och Orpo anser att en sådan inte nödvändigtvis behövs om en tillräcklig majoritet av riksdagen ställer sig bakom beslutet.

Finland är ett fritt land och alla medborgare får säga precis vad de vill om Nato. Men när det gäller Finlands officiella linje i utrikes- och säkerhetspolitiken är det inte alls bra att presidenten och regeringsmedlemmar på detta sätt blottar att de finns en tydlig oenighet om en så väsentlig fråga inom statsledningen.

Det sägs ju att man inte ska måla fan på väggen. Men i denna fråga tycker jag precis tvärtom. Vi har nu en grundlag som tydligt slår fast att regeringen har det sista ordet landets i utrikes- och säkerhetspolitik. När så är vore det klokast att presidentens ställningstaganden inom detta område alltid har regeringens entydigt uttalade stöd.

I annat fall finns det en uppenbar risk för att främmande makter försöker utnyttja denna spricka i vår konstitution för att driva sina egna intressen. Således, nej tack till tankstreck!

Henrik Meinander, 8.6.2016